

การประเมินหน้าที่ด้านความเรียงในบทแปลภาษาไทยสองสำนวน
ของหนังสือเรื่อง *เดอะโพรเฟ็ต* ของคาลิล ยิบราน
โดยใช้โมเดลของยูเลียโน เฮาส์¹

An assessment of the textual function in the two Thai translations
of Kahlil Gibran's *The Prophet* using Juliane House's model

สุชาดา แสงสงวน *

ss190@cornell.edu

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลภาษาไทยสองสำนวนของหนังสือ *เดอะโพรเฟ็ต* ของคาลิล ยิบราน โดยใช้โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของยูเลียโน เฮาส์ และมุ่งศึกษาเฉพาะหน้าที่ด้านความเรียงของใจความหลักเนื่องจากมีความโดดเด่นมากที่สุดในต้นฉบับ ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้องค์ประกอบ 3 ประการของหน้าที่ด้านความเรียง ได้แก่ พลวัตของใจความหลัก การเชื่อมโยงของอนุพากย์ และการเชื่อมโยงด้วยรูปประโยค ในสำนวนแปลที่ 1 ของระวี ภาวิไล มีจำนวนหน่วยไม่ตรงเป็นสัดส่วน 17.86 % ส่วนสำนวนแปล 2 ของหม่อมหลวงประมุขมาศ อิศรางกูร มีจำนวนหน่วยไม่ตรงเป็นสัดส่วน 35.00 % นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาของเฮาส์ในขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร และแบบวิธีสัมพันธสาร ซึ่งเป็นแนวคิดจากภาษาศาสตร์ระบบหน้าที่ของไมเคิล ฮัลลิเดย์ พบว่า ในภาพรวมแล้วสำนวนแปลที่ 1 มีจำนวนหน่วยไม่ตรงน้อยกว่า ซึ่งบ่งบอกว่ามีคุณภาพการแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า โมเดลของเฮาส์ใช้เป็นวิธีการหนึ่งเพื่อประเมินคุณภาพงานแปลประเภทร้อยแก้วเชิงร้อยกรองจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นสำนวนแปลภาษาไทยได้และใช้เปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของบทแปลหลายสำนวนภาษาไทยได้

คำสำคัญ : การประเมินคุณภาพงานแปล, คุณภาพงานแปล, ยูเลียโน เฮาส์

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินสำนวนแปลภาษาไทยสองสำนวนของหนังสือเรื่อง *เดอะโพรเฟ็ต* ของคาลิล ยิบราน โดยใช้โมเดลของยูเลียโน เฮาส์” อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.แพรว จิตติพลังศรี

* นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาการแปลและการล่าม (สายการแปล) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

The purpose of this study is to analyze and compare the translation quality of two Thai translations of Kahlil Gibran's *The Prophet* using Julianne House's model of translation quality assessment (TQA), and to focus on the textual function of Theme because of its most predominance in the source text. The result shows that under the 3 elements of textual function, namely theme-dynamics, clausal linkage and iconic linkage, the translation of Rawi Bhavilai has 17.86% mismatches while the percentage of mismatches in the translation of Pramoonmas Isarankurah has 35.00%. In addition, the result of House's register analysis in Field, Tenor and Mode, which is adopted from Michael A. K. Halliday's Systemic Functional Linguistics, shows that Bhavilai's translation has, overall, a lower number of mismatches, which indicates a higher quality of translation than Isarankura's translation. This study shows that House's model can be taken as a means to assess translation quality of poetic prose from English ST into Thai TT and can be used to compare translation quality of different versions of Thai translations.

Keywords: translation quality assessment (TQA), translation quality, Julianne House

1. บทนำ

คุณภาพงานแปลเป็นหัวข้อสำคัญที่นักวิชาการและนักแปลอาชีพให้ความสนใจมาโดยตลอด แม้จะยังไม่สามารถหาข้อสรุปร่วมกันได้ว่างานแปลที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร และมาตรฐานวัดคุณภาพงานแปลควรมีอะไรบ้าง แต่กระนั้นการประเมินคุณภาพงานแปลก็เกิดขึ้นทุกวัน นักวิชาการหลายคนได้เสนอโมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลตามแนวคิดของตน แต่ส่วนใหญ่เป็นโมเดลที่ไม่มีรายละเอียดมากพอที่จะนำไปใช้ได้ ครูแกน (Drugan, 2013, p.50) กล่าวว่าโมเดลการประเมินที่มีรายละเอียดและมีหลักการทางวิชาการในปัจจุบันมี 4 โมเดล ได้แก่ โมเดลของลาโรส (Larose's model) โมเดลของอัลไคไน (Al-Qinai's model) โมเดลของวิลเลียมส์ (Williams' model) และโมเดลของเฮาส์ (House's model)

โมเดลของลาโรสแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ องค์ประกอบทางตัวบท (textual elements) และองค์ประกอบนอกเหนือตัวบท (extra-textual elements) ในการประเมินองค์ประกอบทางตัวบทแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประโยคหรือต่ำกว่าประโยค ระดับสูงกว่าประโยค และระดับวาทกรรม ส่วนการประเมินองค์ประกอบนอกเหนือตัวบท เช่น ความต้องการของผู้ว่าจ้างและคุณสมบัติของผู้ประเมินนั้นยังไม่มีมาตรฐานชัดเจนเพียงพอ ดังนั้น โมเดลนี้จึงไม่ได้มีการนำไปทดลองใช้ในงานวิจัย (Drugan, 2013, p.56)

โมเดลของอัลไคไนมีตัวแปรจำนวน 7 กลุ่ม ได้แก่ ประเภทตัวบทและความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (textual typology and tenor) ความสมนัยเชิงทางการ (formal correspondence) การเกาะเกี่ยวความของโครงสร้างใจความหลัก (coherence of thematic structure) การเชื่อมโยงความ (cohesion) ความสมมูลภาพด้านตัวบท-วจนปฏิบัติ (text-pragmatic equivalence) คุณสมบัติด้านคำศัพท์ (lexical properties) และความสมมูลภาพด้านไวยากรณ์หรือวากยสัมพันธ์ (grammatical/syntactic equivalence) ครูแกนวิจารณ์ว่าโมเดลนี้ไม่ได้อธิบายถึงความเหมาะสมของการเลือกตัวแปรแต่ละกลุ่ม และตัวอย่างการประเมินที่แสดงก็เป็นคู่ภาษาอังกฤษ-อาหรับที่ไม่มีการแปลกลับ (back translation) ทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านภาษาอาหรับไม่อาจเข้าใจและนำไปใช้ได้ (Drugan, 2013, p.58)

โมเดลของวิลเลียมส์แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นฉบับ (analysis of the original) การวิเคราะห์สำนวนแปล (analysis of the translated text) การประเมินเปรียบเทียบ (comparative assessment) และสรุปคุณภาพการแปลโดยรวม (overall quality statement) จากนั้นจึงประเมินงานแปลเป็น 4 มาตรฐาน คือ ระดับตีพิมพ์ (publication standard) ระดับข้อมูล (information standard) ระดับต่ำสุด (minimum standard) และไม่ผ่านเกณฑ์ (substandard) ครูแกนมองว่า โมเดลการประเมินของวิลเลียมส์ไม่มีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้งาน เนื่องจากขาดรายละเอียดว่าจะปรับปรุงงานแปลให้ดีขึ้นได้อย่างไร (Drugan, 2013, p.64)

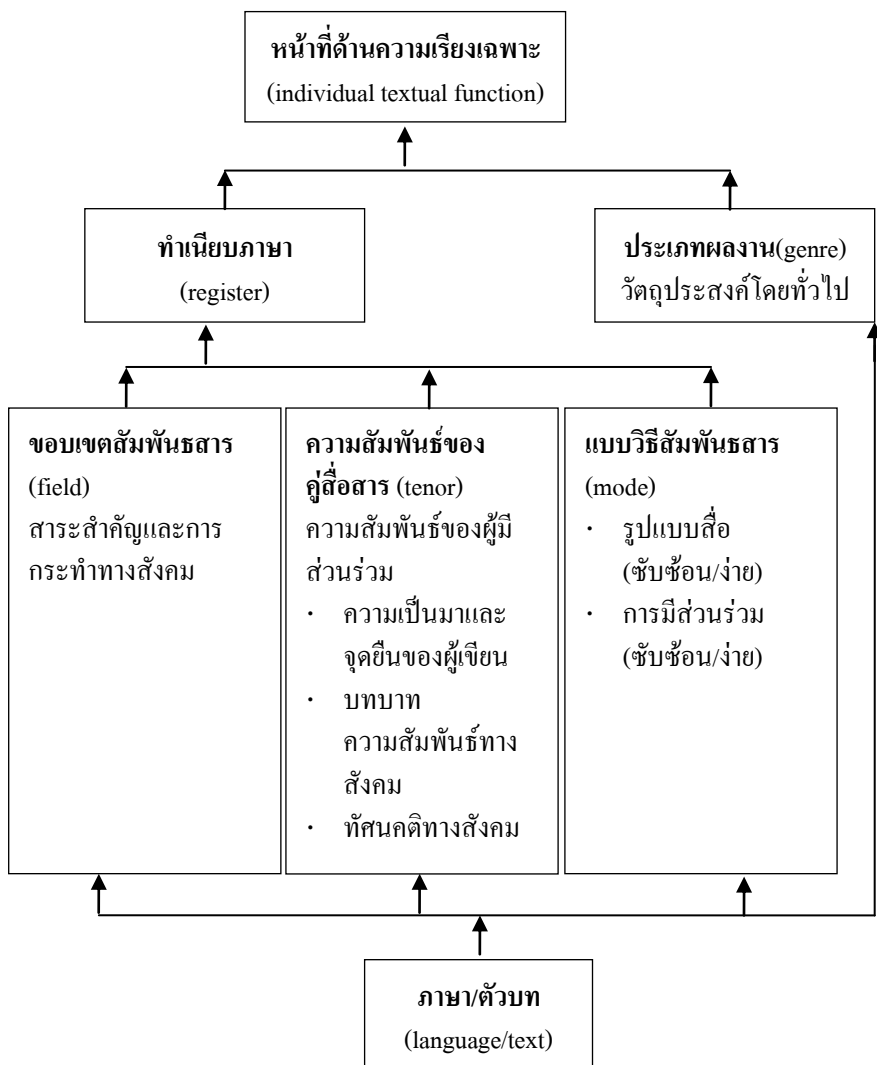
โมเดลของเฮาส์เป็นโมเดลแรกที่มีรายละเอียดการประเมินอย่างชัดเจนและมีตัวอย่างการประเมินมากถึง 12 ตัวอย่าง นอกจากนี้เฮาส์ยังได้นำคำวิจารณ์ของนักวิชาการด้านการแปลมาปรับปรุงโมเดลของตนให้ดีขึ้น และทั้งมีนักวิจัยหลายคนนำโมเดลนี้ไปใช้ในงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบข้อจำกัดและประสิทธิภาพของโมเดลทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกโมเดลของเฮาส์มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์

โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์

จูเลียนาโน เฮาส์ (Juliane House) ผู้เป็นทั้งนักวิจัยและอาจารย์ด้านการแปลแห่งประเทศเยอรมนี ได้เสนอโมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลเป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1977 ซึ่งได้รับความสนใจจากนักศึกษาและนักวิชาการด้านการแปลอย่างต่อเนื่องมาตลอด (Hafizi & Akef, 2012; Tahemejad & Akef, 2012) เฮาส์มองว่าการประเมินคุณภาพงานแปลด้านภาษาศาสตร์นี้เป็นขั้นตอนแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งดีกว่าการประเมินอื่นใดที่ใช้มาตรวัดแบบคลุมเครือ เช่น ทัศนคติ ความเชื่อ หรือความคิดเห็น นอกจากนี้ เฮาส์ยังมองว่าโมเดลการประเมินของตนมีวิธีการประเมินที่อธิบายได้ชัดเจนและมีขั้นตอนอย่างมีเหตุมีผลด้วยพื้นฐานทฤษฎีภาษาศาสตร์ (House, 1997, pp.118-119)

หลังการตีพิมพ์เผยแพร่โมเดลนี้เป็นครั้งแรก ได้มีนักวิชาการด้านการแปลและนักวิจัยหลายคนนำไปใช้ประเมินงานของตน โมเดลการประเมินของเฮาส์ได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นงานในยุคบุกเบิกและเป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ และทั้งเป็นโมเดลการประเมินงานแปลที่เป็นวัดวัดวิสัยมากขึ้น (House, 1997, p.101) แต่ถึงกระนั้นกระแสวิพากษ์วิจารณ์ก็ยังคงมีมาก โดยเฉพาะในการแบ่งประเภทการวิเคราะห์ที่ดูซับซ้อนเกินไป และใช้ศัพท์เทคนิคที่เข้าใจยาก (Newmark, 1981; Slote, 1978; และ Crisp, 1981)

เฮาส์ได้นำข้อวิจารณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงโมเดลเดิม (House, 1997, p.108) โดยแบ่งการวิเคราะห์และเปรียบเทียบออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านขอบเขตสัมพันธสาร (field) ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) ด้านแบบวิธีสัมพันธสาร (mode) และด้านประเภทผลงาน (genre) โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลครั้งนี้มีความแตกต่างจากโมเดลเดิมอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

รูปที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับและบทแปลของเฮาส์ (House, 1997, p.108)

ด้านขอบเขตสัมพันธสาร (field) เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบขอบเขตของเนื้อหาหรือสาระสำคัญของตัวบท ด้านความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร (tenor) เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความเป็นมาของผู้เขียน จุดยืนของผู้เขียน ความสัมพันธ์ด้านบทบาททางสังคม และทักษะคติทางสังคม ด้านแบบวิธีสัมพันธสาร (mode) เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

รูปแบบสื่อและการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร และด้านประเภทผลงาน (genre) เป็นการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบประเภทผลงาน

โรดริเกส (Rodrigues, 1996, p.223) มองว่าโมเดลของเฮาส์นี้เป็นโมเดลการประเมิน ที่ดีที่สุดสำหรับการประเมินเชิงคุณภาพ และมันเดย์ (Munday, 2012, p.158) ก็เห็นด้วยว่า โมเดลของเฮาส์เป็นการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของการแปลอย่างเป็นระบบ นักวิจัยหลายคนนำ โมเดลการประเมินของเฮาส์ไปใช้ในการงานวิจัย Nafiseh Tahernejad และ Kourosh Akef (2012) วิจัยผลงานแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *มาทิลดา* (Matilda) ของโรอัลด์ ดาห์ล (Roald Dahl) แปลเป็นภาษาเปอร์เซียสองสำนวน โดย Parvin Alipour และ Shahla Tahmasebi ผลการวิจัยพบว่า สำนวนแปลของ Alipour มีความเหมาะสมมากกว่าสำนวนแปลของ Tahmasebi (Tahernejad & Akef, 2012, pp.77-78) งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งของ Maryam Hafizi และ Kourosh Akef เป็นการศึกษาผลงานแปลนิยายเปอร์เซียเรื่อง *The Blind Owl* ของ Sadegh Hedayat ต้นฉบับเขียนเป็นภาษาเปอร์เซียและแปลเป็นภาษาอังกฤษสองสำนวน โดย Iraj Bashiri ผู้แปลชาวอิหร่าน และ D.P. Costello ผู้แปลชาวอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า สำนวนแปลของ Costello มีความเหมาะสมมากกว่าตามโมเดลของเฮาส์ (Hafizi & Akef, 2012, pp.97-100)

2. วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลภาษาไทย สองสำนวนของหนังสือ *เดอะ ไพรเฟ็ต* ของคาลิล ยิบราน โดยใช้โมเดลการประเมินคุณภาพ งานแปลของยูลีโอนา เฮาส์ และมุ่งศึกษาเฉพาะหน้าที่ด้านความเรียงของใจความหลัก เนื่องจากมีความโดดเด่นมากที่สุดในต้นฉบับ โดยเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch) ในบทแปลภาษาไทยสำนวนแปลของระวี ภาวิไล หรือสำนวนแปล 1 กับสำนวนแปลของ หม่อมหลวงประมุขมาส อิศรางกูร หรือสำนวนแปล 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การคัดเลือกต้นฉบับและสำนวนแปล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์และเปรียบเทียบบทแปลเรื่อง *เดอะ ไพรเฟ็ต* เฉพาะบทที่ 1 ความยาว 1,206 คำ (Gibran, 1991) ซึ่งประพันธ์โดยคาลิล ยิบราน นักกวีและนักปรัชญา

ชาวเลบานอนใน ค.ศ.1929 วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดของคาลิล ยิบราน และได้รับการยกย่องจากผู้อ่านทั่วโลกว่าทรงคุณค่า เพราะให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตที่ดี *เดอะ โพรเฟ็ต* เป็นเรื่องราวของอัลมูस्ताฟา ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นตัวแทนของศาสดา ท่านเดินทางไปอาศัยที่เมืองออร์ฟาลีสเป็นเวลาสิบสองปีเพื่อบอกกล่าวคำสอน ก่อนการอำลาจากเมืองนี้ไป ท่านได้กล่าวคำสอนของศาสดาเป็นครั้งสุดท้าย เริ่มตั้งแต่ความรัก การแต่งงาน ไปจนถึงความตาย รวมแล้ว 26 บท วรรณกรรมเรื่องนี้มีลักษณะการประพันธ์เป็นแบบร้อยแก้วเชิงร้อยกรอง (poetic prose) และมีความเด่นที่การร้อยเรียงความ โดยเฉพาะในบทที่ 1 ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ต้นฉบับบทนี้มีการใช้คำเชื่อมโยงความ *and* ในส่วนใจความหลักถึง 47 คำใน 67 ย่อหน้า

บทแปลภาษาไทยของ *เดอะ โพรเฟ็ต* เท่าที่สืบค้นและหาเอกสารพบมี 3 สำนวนแปล คือ สำนวนแปลของระวี ภาวิไล (2553) สำนวนแปลของหม่อมหลวงประมุขมาศ อิศรางกูร (2512) และสำนวนแปลของแก้วคำทิพย์ ไชย (2537) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ	สำนวนแปลของ ระวี ภาวิไล	สำนวนแปลของ หม่อมหลวง ประมุขมาศ อิสรางกูร	สำนวนแปลของ แก้วคำทิพย์ ไชย
Almustafa, the chosen and the beloved, who was a dawn unto his own day, had waited twelve years in the city of Orphalese for his ship that was to return and bear him back to the isle of his birth.	อัลมูस्ताฟา ผู้ถูกเลือก และเป็นที่รัก ผู้เป็น เสมือนรุ่งอรุณใน สมัยของท่าน ได้อยู่ ในเมืองออร์ฟาลีส เป็นเวลาสิบสองปี เพื่อรอเรือซึ่งจะนำ ท่านกลับไปยังเกาะ แห่งการเวียนเกิด	อัลมูस्ताฟา คือผู้ที่ถูก เลือกสรรขึ้นมา กล่าวถึงในที่นี้ เป็นผู้ ที่มีความน่ารัก บริสุทธิ์ดุจดั่งรังสี แห่งแสงอรุณ ณ กาลสมัยนั้น ได้เป็น ผู้เฝ้ามาร่วมรอบ สิบสองปีแล้วที่ ในนครออร์ฟาลีสนี้ ซึ่งก็เพียงเพื่อรอคอย นาวาลำเก่าที่จะนำพา ตัวเขากลับไปยัง	อัลมูस्ताฟา ผู้ได้รับ เลือก และเป็นผู้ที่รัก ผู้เป็นอรุณรุ่งแห่งกาล สมัย ได้อาศัยอยู่ใน นครออร์ฟาลีส เป็น เวลาสิบสองปี เพื่อรอ คอยเรือที่จะกลับมา และพาเขากลับไปยัง เกาะแห่งการกำเนิด ของเขา

ต้นฉบับ	สำนวนแปลของ ระวี ภาวิไล	สำนวนแปลของ หม่อมหลวง ประมุขมาศ อิสรานุการ	สำนวนแปลของ แก้วคำทิพย์ ไชย
		สถานถิ่นไกลลิบโน้น และนั่นก็คือเกาะแห่ง กำเนิดดั้งเดิมนั้น	
Kahlil Gibran (1991, p.1)	คาลิล ขิบราน (2553, น.17)	คาลิล ขิบราน (2512, น.1)	คาลิล ขิบราน (2537, น.11)

สำนวนแปลของระวี ภาวิไล กับสำนวนแปลของแก้วคำทิพย์ ไชย มีวิธีการแปลที่คล้ายกัน กล่าวคือ ผู้แปลเลือกใช้คำสั้น กระชับ มีจำนวนคำแปลใกล้เคียงกับจำนวนคำในต้นฉบับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแปลแบบคำต่อคำ ในขณะที่สำนวนแปลของหม่อมหลวงประมุขมาศ อิสรานุการ ใช้คำแปลที่มีลักษณะวิจิตรบรรจง เป็นสำนวนกวีนิพนธ์ และทั้งเสริมความในบางส่วนของเนื้อหาแปล ทำให้สำนวนแปลนี้มีจำนวนคำมากกว่าต้นฉบับ เนื่องด้วยสำนวนแปลของระวี ภาวิไล มีลักษณะคล้ายกับสำนวนแปลของแก้วคำทิพย์ ไชย และมีการตีพิมพ์แพร่หลายมากกว่า ผู้เขียนจึงเลือกเพียงสำนวนแปลของระวี ภาวิไล มาเปรียบเทียบกับสำนวนแปลของหม่อมหลวงประมุขมาศ อิสรานุการ การเลือกสำนวนแปลที่มีลักษณะแตกต่างกันนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลในโมเดลของเฮาส์ได้ประเด็นมากกว่าการเปรียบเทียบสำนวนแปลที่มีลักษณะคล้ายกัน ส่วนด้านการเลือกศึกษาเฉพาะการเชื่อมโยงความนั้นเป็นเพราะภาษาดั้งเดิมมีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก ในด้านการเชื่อมโยงความนี้ โดยเฉพาะในส่วนของใจความหลัก (Theme) ของอนุพจน์หรือประโยค เช่น การขึ้นต้นอนุพจน์หรือประโยคด้วยคำว่า *And* ซึ่งพบในใจความหลักของประโยคจำนวนถึง 47 ครั้งใน 67 ย่อหน้า ดังตัวอย่างแสดงในย่อหน้าที่ 17 และ 63 ต่อไปนี้

And his soul cried out to them, and he said:

And we will give it unto our children, and they unto their children, and it shall not perish.

3.2 การวิเคราะห์ต้นฉบับ (Analysis of the Original)

3.2.1 การวิเคราะห์ด้านความเรียง (Textual Means)

การวิเคราะห์ด้านความเรียงตามโมเดลของเฮาส์ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ พลวัตของใจความหลัก (Theme-dynamics) ความเชื่อมโยงของอนุพากย์ (Clausal Linkage) และความเชื่อมโยงของโครงสร้างรูปประโยค (Iconic Linkage)

(1) พลวัตของใจความหลัก เป็นการวิเคราะห์ประโยคหรืออนุพากย์ในส่วนใจความหลักว่ามีความหมายสัมพันธ์กันอย่างไร โดยดูได้จากการอ้างถึงและการพ้องคำ เป็นต้น

การอ้างถึง

And there came out of the sanctuary a woman whose name was Almitra.

And she was a seeress.

คำว่า *she* ในตัวอย่างนี้อ้างถึง *Almitra* ซึ่งเป็นข้อความที่มีมาก่อน

การพ้องคำ

And you, vast sea, sleepless mother,

And then I shall come to you, a boundless drop to a boundless ocean.

คำว่า *vast sea* เป็นคำพ้องความหรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า *ocean*

เฮาส์อธิบายโครงสร้างใจความสำคัญของแต่ละประโยคว่าประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ใจความหลัก (Theme) หมายถึง ข้อมูลที่มีมาก่อน ส่วนใจความรอง (Rheme) หมายถึง ข้อมูลใหม่ เฮาส์ยังได้อธิบายว่า ในประโยคสามัญ (unmarked) นั้น ใจความหลักคือส่วนแรกของประโยคและใจความรองคือส่วนที่ตามมา (House, 1997, p. 44)

จากการศึกษาโครงสร้างแสดงข้อความหลักของภาษาไทยพบว่า ใจความหลักของประโยคภาษาไทยจะอยู่ที่ส่วนแรกของประโยคเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ (Pattama Patpong, 2002) ซึ่งรวมถึงคำเชื่อมโยงประโยคด้วย เช่น *และ แล้ว แต่ ก่อน ก่อนที่ พอ เมื่อ จน ตั้งแต่ ถ้า เพราะ* เป็นต้น (Pattama Patpong, 2010, p. 19)

(2) การเชื่อมโยงของอนุพากย์เป็นการวิเคราะห์ประโยคหรืออนุพากย์จากความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation) ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation) ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation) และความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation)

ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ

คำที่บ่งบอกการเชื่อมโยงของอนุพากย์ที่พบมากที่สุดในตัวบทคือ *and* ซึ่งพบถึง 87 คำในตัวบททั้งหมด และ 47 คำเฉพาะในส่วนใจความหลักคำศัพท์ *and* ทำหน้าที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทนั้น (Halliday & Hasan, 1976, pp.233-237)

And as he walked he saw from afar men and women leaving their fields and their vineyards and hastening towards the city gates.

คำว่า *and* ที่พบในตัวอย่างข้างต้นทำหน้าที่เป็นคำสันธาน คือ เชื่อมระหว่าง *men* กับ *women* และ *their fields* กับ *their vineyards*

And we will give it unto our children, and they unto their children, and it shall not perish.

ส่วนคำว่า *and* ในตัวอย่างนี้ทำหน้าที่บ่งบอกถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นลำดับต่อไป ซึ่งพบได้ทั่วไปในเรื่องเล่า

ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง

พบคำเชื่อมโยงของอนุภาคย่ประเภทความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งจำนวน 3 คำ ได้แก่ *yet, though* และ *but* เช่น

And others came also and entreated him. But he answered them not.

ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก

การแบ่งประเภทคำเชื่อมทำได้หลายแบบและคำเชื่อมบางคำอาจอยู่ในประเภทที่ต่างกันไป (Halliday & Hasan, 1976, p.238) เช่นคำว่า *or* ที่จัดให้อยู่ได้ทั้งประเภทความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความและความสัมพันธ์เชิงทางเลือก ในโมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์นั้นกำหนดให้ *or* เป็นคำเชื่อมประเภทความสัมพันธ์เชิงทางเลือก

Am I a harp that the hand of the mighty may touch me, or a flute that his breath may pass through me?

ความสัมพันธ์เชิงเหตุ

And he looked upon her with exceeding tenderness, for it was she who had first sought and believed in him when he had been but a day in their city.

(3) การเชื่อมโยงด้วยรูปประโยค หรือการขนานกันของโครงสร้างประโยค (structural parallelism) เกิดขึ้นเมื่อประโยคตั้งแต่สองประโยคขึ้นไปมีความหมายเกาะเกี่ยวต่อเนื่องกันเพราะมีหน่วยคำและวากยสัมพันธ์เหมือนกัน เช่น

In your aloneness you have watched with our days, and in your wakefulness you have listened to the weeping and the laughter of our sleep.

3.2.2 การวิเคราะห์ด้านทำเนียบภาษา (Register Analysis)

เฮาส์นำแนวคิดด้านภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ (Systemic-Functional Linguistics) ของฮัลลิดย์มาใช้วิเคราะห์ทำเนียบภาษา โดยวิเคราะห์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร แบบวิธีสัมพันธสาร และประเภทผลงาน

3.3 การเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปล (Comparison of Original and Translation)

การเปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปลทำเหมือนขั้นตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับที่ผ่านมา โดยเปรียบเทียบสำนวนแปลทั้งสองกับต้นฉบับใน 4 หัวข้อ คือ ขอบเขตสัมพันธสาร

ความสัมพันธ์ของคู่อีสาร แบบวิธีสัมพันธ์สาร และประเภทผลงาน จากนั้นจึงรวบรวมจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatch) ทั้งหมดของแต่ละสำนวนมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

4. ผลการศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้านความเรียง (Textual Means)

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบหน้าที่ด้านความเรียงของต้นฉบับกับบทแปลสองสำนวน พบจำนวนหน่วยไม่ตรงดังนี้
ตารางที่ 1 จำนวนหน่วยไม่ตรงด้านความเรียงของบทแปลสองสำนวน

ลักษณะด้านความเรียงในต้นฉบับ	จำนวน	จำนวนหน่วยไม่ตรง	
		สำนวนแปล 1	สำนวนแปล 2
1) พลวัตของใจความหลัก (Theme-dynamics)			
การอ้างอิง (reference)	54	6	18
การพ้องคำ (synonymy)	16	1	-
2) ความเชื่อมโยงของอนุพากย์ (clausal linkage)			
ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ (additive relation)	50	17	29
ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง (adversative relation)	11	1	1
ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก (alternative relation)	2	-	-
ความสัมพันธ์เชิงเหตุ (causal relation)	6	-	-
3) ความเชื่อมโยงของโครงสร้างรูปประโยค (iconic linkage or structural parallelism)	1	-	1
รวมจำนวนคำหรือวลี	140	25	49
อัตราส่วนจำนวนหน่วยไม่ตรง (mismatches)		17.86 %	35.00 %

1) พลวัตของใจความหลัก (Theme - dynamics) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะด้านความเรียงเฉพาะในส่วนใจความหลักหรือส่วนแรกของข้อความ

การอ้างถึง การอ้างถึงในโมเดลการประเมินของเฮาส์แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การอ้างถึงข้อความก่อน (Anaphoric Reference) และการอ้างถึงข้อความหลัง (Cataphoric Reference) ซึ่งในตัวอย่างที่เลือกมานี้ไม่พบการอ้างถึงข้อความหลัง พบเฉพาะการอ้างถึงข้อความก่อนจำนวน 15 คำ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนการอ้างถึงข้อความก่อน

คำ	จำนวนการอ้างถึง
he	23 ครั้ง
his, the	คำละ 5 ครั้ง
it, now	คำละ 4 ครั้ง
she, they, then	คำละ 2 ครั้ง
its, others, this, that, those, these, there	คำละ 1 ครั้ง
รวม	54 ครั้ง

จะเห็นได้ว่าคำว่า *he* มีจำนวนการอ้างถึงในส่วนใจความหลักมากที่สุดถึง 23 ครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะตัวบทส่วนนี้เน้นการเล่าเรื่องความเป็นมาของมุสตาฟาเป็นหลัก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ Now when he reached the foot of the hill, he turned again towards the sea, and he saw his ship approaching the harbour,

สำนวนแปล 1 บัดนี้ เมื่อท่านลงมาถึงเชิงเขา ท่านก็หันหน้าออกไปทางทะเลอีก และก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว

สำนวนแปล 2 (เมื่อได้คำนึงรำพึงตรองตรึกในห้วงความคิดนึกมาถึงเพียงนี้แล้ว) ก็พอดีในบัดนั้นเขาได้ไต่เต้าลงมาถึงแทบเชิงเนินนั้น แล้วพลางก็หันหน้าออกไปเผชิญท้องทะเลอีก ดวงตาของเขาก็ยังได้กระทบต้องนาวานั้น มุ่งเคลื่อนลำไกล่เข้ามา

การวิเคราะห์ส่วนนี้พบว่า สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วย ได้แก่ ประโยคที่ 3 ไม่เก็บคำแปล *he* ไว้ เป็นการละประธานของประโยค ส่วนสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วย ได้แก่ การละประธานในประโยคที่ 2 และการแปลไม่ตรงในประโยคที่ 3

การละประธานของประโยคถือเป็นลักษณะเฉพาะของโครงสร้างภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ไม่ถือว่าผิดไวยากรณ์ และทั้งนี้ไม่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจยาก ในตัวอย่างที่ยกมานี้สามารถละประธานได้ถึง 2 ประโยคและยังคงสื่อความได้ครบถ้วน ดังต่อไปนี้

บัดนี้ เมื่อลงมาถึงเชิงเขา ท่านก็หันหน้าออกไปทางทะเลลึก และก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว

บัดนี้ เมื่อท่านลงมาถึงเชิงเขา ก็หันหน้าออกไปทางทะเลลึก และก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว

ดังนั้น หากใช้หลักเกณฑ์การแปลไม่ตรงของเฮาส์มาประเมินคุณภาพงานแปลส่วนการละประธานนี้จึงไม่เหมาะสม เพราะมีการแปลไม่ตรง 1 หน่วยหรือ 2 หน่วย แต่ก็ไม่ได้ทำให้คุณภาพงานแปลต่ำลงไป อีกทั้งการแปลไม่ตรง 2 หน่วยก็ไม่ได้หมายความว่ามีความหมายคุณภาพงานแปลต่ำกว่าการแปลไม่ตรง 1 หน่วย ในทางตรงกันข้าม การละประธานของประโยคไปบ้างจะช่วยให้การอ่านเป็นธรรมชาติมากกว่า ดังตัวอย่างเปรียบเทียบ 2 แบบต่อไปนี้

แบบไม่ละประธาน บัดนี้ เมื่อท่านลงมาถึงเชิงเขา ท่านก็หันหน้าออกไปทางทะเลลึก และท่านก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว

แบบละประธาน บัดนี้ เมื่อลงมาถึงเชิงเขา ท่านก็หันหน้าออกไปทางทะเลลึก และก็เห็นเรือกำลังเข้ามาในอ่าว

จะเห็นได้ว่า การละประธานไปบ้างในบางประโยคจะช่วยให้การอ่านง่ายขึ้นและเป็นธรรมชาติมากกว่า ซึ่งการแปลลักษณะนี้ควรถือว่ามีความหมายมากกว่า ดังนั้น เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ในลักษณะนี้จึงไม่เหมาะสม

การพ้องคำ หรือการใช้คำไวพจน์ (synonymy) เป็นการใช้คำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันเพื่อให้มีเนื้อความต่อเนื่องกัน พบการพ้องคำในใจความหลักของต้นฉบับจำนวน 4 คำ ดังนี้

(1) *twelve years–twelfth year*

	ย่อหน้า	ย่อหน้า
ต้นฉบับ	(1) twelve years	(2) twelfth year
สำนวนแปล 1	(1) เวลาสิบสองปี	(2) ในปีทีสิบสอง
สำนวนแปล 2	(1) รอบสิบสองปี...	(2) ในปีทีสิบสอง

ไม่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปลทั้งสอง

(2) *vast sea-ocean*

	ย่อหน้า	ย่อหน้า
ต้นฉบับ	(23) vast sea	(26) ocean
สำนวนแปล 1	(23) สมุทรกว้าง	(26) ห้วงสมุทร
สำนวนแปล 2	(23) สมุทรกว้าง	(26) ห้วงสมุทร

ไม่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปลทั้งสอง

(3) *men and women-people* มีการพ้องคำจำนวน 4 คำ

	ย่อหน้า	ย่อหน้า
ต้นฉบับ	(27) men and women	(42) people, (55) people, (67) People
สำนวนแปล 1	(27) ชายและหญิง	(42) ผู้ชาย, (55) ผู้ชาย, (67) ประชาชน
สำนวนแปล 2	(27) หญิงชาย	(42) ผู้ชาย, (55) ผู้ชาย, (67) ประชาชน

ไม่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปลทั้งสอง

(4) *heart-soul* มีการพ้องคำจำนวน 8 คำ

	ย่อหน้า	ย่อหน้า
ต้นฉบับ	(3) heart, (4) heart, (9) heart, (33) heart, (41) heart	(3) soul, (17) soul, (67) souls
สำนวนแปล 1	(3) ดวงใจ, (4) ใจ, (9) ดวงใจ, (33) ดวงใจ, (41) ใจ	(3) -ไม่แปล-, (17) ดวงวิญญาณ, (67) วิญญาณ
สำนวนแปล 2	(3) ดวงใจ, (4) ดวงมโน, (9) จิตใจ, (33) ดวงใจ, (41) ใจ	(3) จิตสำนึก, (17) ดวงวิญญาณ, (67) วิญญาณ

พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 เป็นการไม่แปลคำว่า *soul* ในย่อหน้าที่ 3 ดังนี้
ต้นฉบับ “...and prayed in the silences of his soul.”
สำนวนแปล “และสวดภาวนาในความเงียบสงัด”

ผู้แปลอาจคิดว่าแม้ไม่แปลคำนี้ ข้อความทั้งประโยคก็อ่านได้เข้าใจเท่ากับต้นฉบับแล้ว แต่การแปลที่มีคุณภาพตามหลักเกณฑ์ของเฮาส์ต้องแปลคำพ้องนี้ เพื่อให้การโยงความทั้งหมดตรงและครบถ้วน ส่วนในสำนวนแปล 2 ไม่พบหน่วยไม่ตรง

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวนในจำนวนคำพ้องทั้งหมด 16 คำ พบว่า สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วยและสำนวนแปล 2 ไม่พบหน่วยไม่ตรง เมื่อประเมินคุณภาพงานแปลด้วยเกณฑ์ของเฮาส์แล้ว พบว่า สำนวนแปล 2 มีคุณภาพการแปลสูงกว่า

2) ความเชื่อมโยงของอนุพจน์ (Clausal Linkage)

ความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความ พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเพิ่มความในใจความหลักของต้นฉบับจำนวน 2 คำ ได้แก่ คำว่า *and* มีการเพิ่มความจำนวน 47 หน่วย และคำว่า *nor* มีการเพิ่มความจำนวน 3 หน่วย

ตัวอย่าง การแปลที่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1

ต้นฉบับ	<u>And</u> in the twelfth year,
สำนวนแปล 1	ในปีที่สิบสอง
สำนวนแปล 2	<u>และแล้ว</u> ในปีที่สิบสอง

ตัวอย่าง การแปลที่พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 2

ต้นฉบับ	<u>And</u> he said to himself:
สำนวนแปล 1	แล้วท่านรำพึงว่า
สำนวนแปล 2	เขายังพึงพลงรำพึงต่ออีกว่า

ตัวอย่าง การแปลที่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนแปล

ต้นฉบับ	<u>And</u> the priests and the priestesses said unto him:
สำนวนแปล 1	นักบวชทั้งชายและหญิงก็กล่าวแก่ท่านว่า
สำนวนแปล 2	ฝ่ายนักบวชชายหญิงก็พากันกล่าวว่า

ตัวอย่าง การแปลที่ไม่พบหน่วยไม่ตรงในทั้งสองสำนวนแปล

ต้นฉบับ	<u>And</u> we will give it unto our children
สำนวนแปล 1	และเราก็จะได้ให้แก่ลูกหลานของเรา
สำนวนแปล 2	และเราก็จะได้ให้ธรรมะนั้นไว้แก่ลูกหลานของเรา

คำว่า *And* ที่พบในตัวอย่างทั้งหมดนี้ทำหน้าที่บ่งบอกถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นลำดับต่อไป และแสดงถึงลักษณะการเล่าแบบต่อเนื่อง (continuous narrative) มากกว่าการเล่า

แบบแยกเป็นส่วน (fragmented narrative) เมื่อเปรียบเทียบสำนวนแปลทั้งสอง พบว่า สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 17 หน่วย และสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 28 หน่วย ผลนี้แสดงว่า สำนวนแปล 1 มีการโยงความหรือบอกเล่าเหตุการณ์ได้ครบถ้วนมากกว่า สำนวนแปล 2 ดังนั้น ผู้อ่านสำนวนแปล 1 จึงเห็นความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ได้ชัดเจนกว่า นอกจากนี้ สำนวนแปล 1 ยังรักษาลักษณะการเล่าแบบต่อเนื่องได้มากกว่าสำนวนแปล 2

ตัวอย่างการแปลคำว่า *nor* ใน 3 หน่วยมีดังนี้

ย่อหน้า	
ค้นฉบับ	(9) <i>Nor</i> is it a thought I leave behind me...
	(46) ... <i>nor</i> a guest,...
	(61) ...and our love would not bind you <i>nor</i> our needs hold you.
สำนวนแปล 1	(9) และสิ่งที่เราจะละไว้เบื้องหลัง ก็ไม่ใช่เพียงความคำนึง
	(46) ...และก็ไม่ใช่เพียงผู้เยี่ยมชม...
	(61) ...และความรักของเราก็ไม่อาจผูกพันท่านไว้ได้ หรือความปรารถนาของเราก็ไม่อาจเหนี่ยวรั้งท่านไว้ได้
สำนวนแปล 2	(9) และสิ่งซึ่งเราได้ละทิ้งไว้เบื้องหลังนี้แล้ว ก็มีไว้เป็นแต่เพียงความคำนึงนึกเท่านั้น
	(46) และไม่ได้เป็นเพียงผู้มาเยือนเราเท่านั้นด้วย
	(61) ...อันความรักของเราก็ไม่อาจผูกพันท่านไว้ได้

สำนวนแปล 1 แปลคำว่า *nor* ได้ตรงในทั้ง 3 ย่อหน้า ส่วนสำนวนแปล 2 แปลได้ตรงเฉพาะย่อหน้าที่ 9 และ 46 ส่วนย่อหน้าที่ 61 นั้นแม้จะแปลคำว่า *nor* ว่าหมายถึง “ก็ไม่อาจ” ซึ่งถือว่าได้แปลคำนี้แล้ว แต่การแปลนั้นกลับไปเป็นส่วนเพิ่มความของคำว่า “อันความรัก” แทนที่จะเพิ่มความของคำว่า *needs* ลักษณะการแปลเช่นนี้ถือว่าไม่ตรงตามเกณฑ์ของเฮาส์

จากการเพิ่มความทั้งหมดจำนวน 50 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบจำนวนการแปลส่วนที่ไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวนแล้ว พบว่า สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 17 หน่วยและสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 29 หน่วย ดังนั้น คุณภาพการแปลของสำนวนแปล 1 จึงสูงกว่าคุณภาพการแปลของสำนวนแปล 2

ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้ง พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งในใจความหลักของค้นฉบับจำนวน 3 คำ ได้แก่ (1) คำว่า *yet* มีจำนวน 5 หน่วย (2) คำว่า *though* มีจำนวน 1 หน่วย (3) คำว่า *but* มีจำนวน 5 หน่วย รวมมีความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งทั้งหมดจำนวน 11 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงของสำนวนแปลทั้งสองสำนวนแล้ว พบว่า

สำนวนแปล 1 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 2 หน่วยและสำนวนแปล 2 มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วย

เนื่องจากสำนวนแปลทั้งสองมีการแปลคำว่า *yet* และ *though* ถูกต้องครบถ้วนทั้ง 6 หน่วยแล้ว ดังนั้น ในส่วนนี้จะอธิบายเฉพาะการแปลคำว่า *but* ในข้อความที่แปลไม่ตรง

ย่อหน้า	
ต้นฉบับ	(4) <u>But</u> as he descended the hill,
	(41) But much in his heart remained unsaid.
สำนวนแปล 1	(4) (-ไม่แปล-) ขณะเมื่อท่านเดินลงจากภูเขา
	(41) <u>แต่</u> ก็มีอีกมากมายในใจซึ่งมิได้พูด
สำนวนแปล 2	(4) แต่แล้วในกณัฏฐะต่อมา เมื่อกำลังที่ไต่เต้าลงมาจาก
	ยอดเนินนั้นนั่นเอง
	(41) (-ไม่แปล-) เกินที่จะกล่าววาตะออกมาได้

จะเห็นได้ว่า ในส่วนความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งนั้นทั้งสองสำนวนแปลมีหน่วยไม่ตรงจำนวน 1 หน่วยเท่ากัน คือ สำนวนแปล 1 ไม่ได้แปลคำว่า *But* ในย่อหน้าที่ 4 ส่วนสำนวนแปล 2 ไม่ได้แปลคำว่า *But* ในย่อหน้าที่ 41

ความสัมพันธ์เชิงทางเลือก พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงทางเลือกในใจความหลักของต้นฉบับเพียงหนึ่งคำคือ *or* จำนวน 2 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงพบว่าไม่มีในทั้งสองสำนวนแปล

ความสัมพันธ์เชิงเหตุ พบคำที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุในใจความหลักของต้นฉบับจำนวน 3 คำ ได้แก่ (1) คำว่า *then* มีจำนวน 2 หน่วย (2) คำว่า *therefore* มีจำนวน 1 หน่วย (3) คำว่า *for* มีจำนวน 5 หน่วย รวมมีความสัมพันธ์เชิงเหตุทั้งหมดจำนวน 6 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบหน่วยไม่ตรงพบว่าไม่มีในทั้งสองสำนวนแปล

3) **ความเชื่อมโยงของโครงสร้างรูปประโยค** พบประโยคที่มีลักษณะทางโครงสร้างขนานกันคือ *In your aloneness you have watched with our days, and in your wakefulness you have listened to the weeping and the laughter of our sleep.*

เมื่อเปรียบเทียบหน่วยไม่ตรงพบว่าไม่มีในทั้งสองสำนวนแปล

4.2 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้านทำเนียบภาษา (Register Analysis)

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบหน้าที่ด้านความเรียงของทำเนียบภาษา พบหน่วยไม่ตรงในสำนวนแปล 1 จำนวน 25 หน่วย และในสำนวนแปล 2 จำนวน 49 หน่วยจากจำนวน

หน่วยเปรียบเทียบทั้งหมด 140 หน่วย หรือคิดเป็น 17.86 % และ 35.00 % ตามลำดับ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า คุณภาพการแปลของสำนวนแปล 1 สูงกว่าคุณภาพการแปลของสำนวนแปล 2

5. สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคุณภาพงานแปลภาษาไทย สองสำนวนของหนังสือ *เดอะโพรเทท* ของคาลิล ยิบราน โดยใช้โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของยูเลียโน เฮาส์ และมุ่งศึกษาเฉพาะหน้าที่ด้านความเรียงของใจความหลัก จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นฉบับกับการแปลทั้งสองสำนวนในด้านความเรียง 3 ส่วน ได้แก่ พลวัตของใจความหลัก ความเชื่อมโยงของอนุพาทย์ และความเชื่อมโยงของโครงสร้างรูปประโยค พบว่า สำนวนแปล 1 ซึ่งแปลโดยระวี กาวิไล มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 25 หน่วย ในขณะที่สำนวนแปล 2 ซึ่งแปลโดยหม่อมหลวงประมุข อิศรางกูร มีหน่วยไม่ตรงจำนวน 49 หน่วย ในส่วนการวิเคราะห์ด้านทำเนียบภาษาซึ่งประกอบด้วยขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร แบบวิธีสัมพันธสาร และประเภทผลงาน ยังใช้หลักการวิเคราะห์ด้านความเรียง 3 ส่วน แบบเดียวกัน ดังนั้น ผลการวิเคราะห์จึงเหมือนกัน กล่าวคือ สำนวนแปล 1 มีจำนวนหน่วยไม่ตรงต่ำกว่าสำนวนแปล 2

การประเมินคุณภาพงานแปลตามโมเดลของเฮาส์พิจารณาจากจำนวนหน่วยไม่ตรงเป็นหลัก เป็นการวัดความสมบูรณ์ของเนื้อหา ไม่ใช่วัดคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ การแปลที่มีคุณภาพในมุมมองของเฮาส์คือ การแปลที่ตรงกับต้นฉบับมากที่สุดหรือมีจำนวนหน่วยไม่ตรงต่ำที่สุด ด้วยหลักการนี้จึงกล่าวได้ว่า สำนวนแปล 1 มีคุณภาพการแปลสูงกว่าสำนวนแปล 2 จากการวิเคราะห์ลักษณะการแปลของทั้งสองสำนวน พบว่า ผู้แปลสำนวน 1 แปลโดยพยายามเลือกใช้คำจำนวนเท่ากับต้นฉบับและเป็นคำระดับเดียวกัน ในขณะที่ผู้แปลสำนวน 2 แปลโดยเลือกใช้คำที่ค่อนข้างยาวและมีลักษณะเป็นคำกวีนิพนธ์ ผู้แปลสำนวน 2 ได้กล่าวถึงวิธีการแปลของตนในส่วนของคำนำของหนังสือแปลว่า “ข้าพเจ้าได้ขยายความและตัดเติมความบ้าง เพื่อท่านผู้อ่านจะได้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น” เมื่อพิจารณาการแปลโดยรวมของผู้แปลสำนวน 2 พบว่า ผู้แปลได้ขยายความในเนื้อหาต้นฉบับมากกว่าได้ตัดเติมความ และเนื่องจากคำแปลที่เลือกมาเพื่อขยายความนั้นเป็นคำกวีที่ใช้เขียนเพื่อให้เกิดความสละสลวย ดังนั้น ผู้อ่านจึงอาจไม่เข้าใจความหมายได้ง่ายสมดังความตั้งใจของผู้แปลที่กล่าวไว้ นอกจากนี้ การใช้คำกวียังส่งผลให้ระดับภาษาของบทแปลแตกต่างจากระดับภาษาของต้นฉบับ

วิธีการแปลที่มีลักษณะเสริมความนี้ เฮาส์จัดให้เป็นหน่วยไม่ตรงและส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพงานแปล ผู้วิจัยมองว่า ในการแปลบางครั้งจำเป็นต้องเสริมความไปบ้างเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น การแปลคู่มือการใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ดังนั้น จึงควรมองว่าการเสริมความนั้นเป็นการเพิ่มคุณภาพงานแปลเสียมากกว่า ในอีกด้านหนึ่ง

การละคำ โดยเฉพาะการละประธานของประโยคถือเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทย หากเมื่ออ่านสำนวนแปลแล้วเข้าใจ การพบหน่วยไม่ตรงในส่วนนี้จึงไม่ควรถือว่าเป็นการลดคุณภาพงานแปล ด้วยข้อระวังเรื่องการเสริมความและความแตกต่างของวัฒนธรรมการใช้ภาษาระหว่างโลกตะวันตกและโลกตะวันออกนี้ โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์จึงควรนำไปใช้อย่างระมัดระวังและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับประเภทของงานแปล

เมื่อได้ใช้โมเดลของเฮาส์ประเมินคุณภาพงานแปลสองสำนวนนี้แล้ว ผู้เขียนพบว่าการประเมินคุณภาพงานแปลนั้นมีลักษณะเป็นอัตวิสัย โดยที่ผู้ประเมินต้องพิจารณาว่าคำแปลนั้นมีลักษณะตรงกับต้นฉบับหรือไม่ ซึ่งบางครั้งคำแปลนั้นก็อาจเป็นได้ทั้งตรงและไม่ตรงกับความหมายในต้นฉบับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นในบริบท นอกจากนี้การวิเคราะห์ทำเนียบภาษาใน 3 องค์ประกอบยังไม่ชัดเจนว่าประโยคหรือข้อความแบบไหนควรจัดให้อยู่ในขอบเขตสัมพันธสาร ความสัมพันธ์ของคู่สื่อสาร หรือแบบวิธีสัมพันธสารแบบใด ซึ่งผู้ประเมินต้องพิจารณาเองจากประสบการณ์ ดังนั้น ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะคติทางสังคมและพื้นฐานด้านอื่นของผู้แปลมีผลต่อคุณภาพงานแปล และในทำนองเดียวกัน ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะคติทางสังคม และพื้นฐานด้านอื่นของผู้ประเมินก็มีผลต่อระดับคุณภาพงานแปลด้วย

ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนหน่วยไม่ตรงด้านความเรียงของบทแปลสองสำนวนดังที่แสดงในตารางที่ 1 นั้น ชี้ให้เห็นว่าโมเดลการประเมินของเฮาส์จัดเป็นโมเดลการประเมินคุณภาพโมเดลหนึ่งที่น่าไปใช้ได้ผล เพราะผู้แปลสามารถตรวจสอบความผิดพลาดในการแปลของตนว่าเกิดจากส่วนใดมากที่สุด นอกจากนี้ เมื่อนำไปใช้กับการประเมินคุณภาพงานแปลหลายสำนวน โมเดลของเฮาส์ก็สามารถบอกได้ว่างานแปลแต่ละสำนวนดีกว่ากันในส่วนใดบ้าง แม้โมเดลการประเมินคุณภาพงานแปลของเฮาส์ยังมีข้อจำกัดในเรื่องความชัดเจนของการแบ่งประเภทการวิเคราะห์ทำเนียบภาษาและมีข้อกังวลเรื่องความเป็นอัตวิสัยมากกว่าวิถวิสัย (House, 1997, p.101) แต่จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า โมเดลการประเมินของเฮาส์สามารถใช้เป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพงานแปลประเภทร้อยแก้วเชิงร้อยกรองจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นสำนวนแปลภาษาไทยได้ และยังใช้เปรียบเทียบคุณภาพงานแปลของบทแปลหลายสำนวนภาษาไทยได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- คาลิล ยิบราน.(2512). *บทกวีตามข้อคิดจากหนังสือหลักปรัชญาชีวิตของคาลิล ยิบราน*. แปลโดย หม่อมหลวงประมุขมัท อิศรางกูร. กรุงเทพฯ: ไม่ปรากฏชื่อผู้พิมพ์.
(อนุสรณ์งานฉลองอายุครบห้ารอบ หม่อมหลวงประมุขมัท อิศรางกูร).
- คาลิล ยิบราน. (2537). *ศาสตพยากรรม*. แปลโดยแก้วคำทิพย์ ไชย. กรุงเทพฯ: คลาสสิก.
- คาลิล ยิบราน. (2553). *ปรัชญาชีวิต*. แปลโดย ระวี ภาวิไล. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: ฟ้าใส.

- Al-Qinai, J. (2000). Translation quality assessment: Strategies, parametres and procedures, *Meta*, 45(3), 497-519.
- Crisp, S. (1981). Review of Julianne House a model for translation quality assessment. *The Bible Translator*, 32(3), 346-348.
- Drugan, J. (2013). *Quality in professional translation*. London: Bloomsbury.
- Gibran, K. (1991). *The prophet*. London: Pan Books.
- Hafizi, M. & Akef, K. (2012). *Translation quality assessment of Hedayat's Blind Owl based on House's model*. Saarbrucken, Germany: Peter Lang.
- Halliday, M.A.K. & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. Harlow: Longman.
- House, J. (1997). *Translation quality assessment: A model revisited*. Tübingen: Gunter Narr.
- Munday, J. (2012). *Evaluation in Translation: Critical points of translator decision-making*. London: Routledge.
- Newmark, P. (1981). *Approaches to translation*. Oxford: Pergamon.
- Patpong, P. (2002). *Textual features–thematic organization–in a Thai folktale: “grandma and grandpa planted beans and sesame seeds for their grandson to take care of” in Thai folk wisdom and science in Thai society*. The 8th International Conference on Thai studies during 9-12 January 2002.
- Patpong, P. (2006). A corpus-based study of the conjunctionka³ in Thai: An exploration of textual resources, G. Thompson & S. Hunston (Eds.). *System and corpus: Exploring connections*. London: Equinox.
- Patpong, P. (2010). *Theme choices in tourism texts across language: Thai*. The 37th International Systemic Functional Congress.
- Rodrigues, S. (1996). Translation quality: A Housian analysis. *Meta*, XLI, 223-227.
- Slote, D. (1978). Review of J. House a model for translation quality assessment. *Meta*, 23, 174-175.
- Tahemejad, N. & Akef, K. (2012). *Translation quality assessment of Children's literature: The quality assessment of two Persian translations of “Matilda”, a story for children, based on Joulian House's model*. Saarbrucken, Germany: Peter Lang.
- Williams, M. (2004). *Translation quality assessment: An argumentation-centred approach*. Ottawa: University of Ottawa Press.